

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 16Co/284/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1419201083
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 12. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ing. Mario Dubaň
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2020:1419201083.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ing. Maria Dubaňa a sudcov JUDr. Ivany Štíftovej a JUDr. Romana Majerského, v spore žalobcu: Prima banka Slovensko, a.s., Hodžova 11, Žilina, IČO: 31 575 951, proti žalovanej: I. H., B. XX.XX.XXXX, L. X, X., o zaplatenie 4.394,31 eura s prísl., na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV č.k. 8Csp/17/2019-71, zo dňa 10.9.2019, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti mení tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi úrok 6,79 % ročne z nezaplatennej istiny 4.415,46 eura od 23.3.2019 do 25.3.2019 a úrok 6,79 % ročne z nezaplatennej istiny 4.394,31 eura od 26.3.2019 do zaplatenia, a to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

II. Žalobcovi priznáva proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 4.483,84 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 4.415,46 eura od 23.3.2019 do 25.3.2019, zo sumy 4.394,31 eura od 26.3.2019 do zaplatenia, zo sumy 78,30 eura od 22.3.2019 do zaplatenia; v prevyšujúcej časti žalobu zamietol; žalobcovi priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa žalobou doručenou súdu 12.4.2019 domáhal, aby súd zaviazal žalovanú na zaplatenie nezaplatennej istiny vo výške 4.394,31 eura, úroku vo výške 78,30 eura, úroku z omeškania vo výške 11,23 eura, úroku vo výške 6,79 % ročne z nezaplatennej istiny 4.415,46 eura od 23.3.2019 do 25.3.2019 a z nezaplatennej istiny 4.394,31 eura od 26.3.2019 do zaplatenia a úroku z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatennej istiny 4.415,46 eura od 23.3.2019 do 25.3.2019, z nezaplatennej istiny 4.394,31 eura od 26.3.2019 do zaplatenia a z nezaplatených úrokov 78,30 eura od 22.3.2019 do zaplatenia na tom skutkovom základe, že právny predchodca žalobcu (Sberbank Slovensko, a.s.) a žalovaná uzatvorili dňa 17.7.2015 Zmluvu o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej poskytol právny predchodca žalobcu žalovanej úver vo výške 12.000 eur. Po vyčerpaní poskytnutého úveru žalovaná porušila svoje zmluvné povinnosti (prestala uhrádzať úver riadne a včas), na základe čoho po predchádzajúcej výzve, žalobca ako právny nástupca úver zosplatnil 21.3.2019. Žalovaná po zosplatnení úveru ešte uhradila dve splátky, dňa 22.3.2019 vo výške 0,85 eura a dňa 25.3.2019 vo výške 21,15 eura.

2. Pokiaľ ide o stručný obsah napadnutého rozsudku (§ 393 ods. 2 C.s.p.), súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané (uvedené žalovaná nerozporovala), že právny predchodca žalobcu a žalovaná uzatvorili 17.7.2015 zmluvu o spotrebiteľskom úvere podľa § 1 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z., na základe ktorej právny predchodca žalobcu ako veriteľ poskytol žalovanej spotrebiteľský úver vo výške 12.000 eur a žalovaná ako spotrebiteľ, ktorej bol poskytnutý úver na iný účel

ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania sa zaviazala poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť v lehote do 60 mesiacov od ich poskytnutia a uhradiť celkové náklady spojené s úverom.

3. Súd prvej inštancie ďalej posudzoval platnosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorú považoval za platnú a obsahujúcu všetky náležitosti vyžadované zákonom č. 129/2010 Z. z., a to vrátane náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. l) citovaného zákona účinného v čase uzatvorenia zmluvy s poukazom na právny názor Najvyššieho súdu SR prezentovaný v rozhodnutí z 22.2.2018, sp. zn. 3 Cdo 146/2017. Na základe zmluvy bola preto žalovaná povinná dodržiavať zmluvné podmienky a poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť v súlade so zmluvou a uhradiť celkové náklady spojené s úverom. Žalovaná si nesplnila povinnosť vyplývajúcu jej zo zmluvy splácať poskytnutý úver riadne a včas, preto žalobca ako právny nástupca v súlade so zmluvou, úver dňa 21.3.2019 zosplatnil, a písomne vyzval žalovanú na uhradenie celej dlžnej sumy. Žalovaná si svoju povinnosť napriek výzve nesplnila, okrem zaplatenia sumy 0,85 eura dňa 22.3.2019 a sumy 21,15 eura dňa 25.3.2019, preto ju súd prvej inštancie v zmysle § 1 ods. 2, § 2 písm. a), písm. b), písm. d) zákona č. 129/2010 Z. z., § 517 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., zaviazal na zaplatenie dlžnej sumy vo výške 4.483,84 eura (súčet dlžnej istiny úveru vo výške 4.394,31 eura, úroku z úveru ku dňu zosplatnenia úveru vo výške 78,30 eura a sumy 11,23 eura ako úroku z omeškania 5 % ročne zo včas nezaplatených splátok úveru v zmysle zmluvy). Zároveň žalovanú zaviazal na zaplatenie úrokov z omeškania (keďže sa dostala s úhradou svojho dlhu do omeškania) vo výške o 5 percentuálnych bodov vyššej ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania, t. j. vo výške 5 % ročne zo sumy 4.415,46 eura (nesplatená istina úveru v čase zosplatnenia úveru) od 23.3.2019 (deň nasledujúci po zaplatení sumy 0,85 eura v deň nasledujúci po zosplatnení úveru a) až do 25.3.2019 (úhrada žalovanej vo výške 21,15 eura), zo sumy 4.394,31 eura (4.415,46 eura - 21,15 eura úhrada žalovanej dňa 25.3.2019) od 26.3.2019 až do zaplatenia a zo sumy 78,30 eura (úrok z úveru) od 22.3.2019 (deň nasledujúci po zosplatnení úveru) až do zaplatenia.

4. V časti, ktorou si žalobca uplatnil nárok na zaplatenie úroku z úveru vo výške 6,79 % ročne z nesplatennej istiny po zosplatnení úveru (zo sumy 4.415,46 eur od 23.03.2019 do 25.3.2019 a zo sumy 4.394,31 eur od 26.3.2019 do zaplatenia) súd prvej inštancie žalobu ako nedôvodnú zamietol, pričom odkázal na stanovisko Občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Bratislave prijatého na rokovaní dňa 1.3.2017 v zmysle § 17 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z.z. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 C.s.p. v spojení § 262 ods. 1 C.s.p. tak, že úspešnému žalobcovi (neúspešný bol len v časti príslušenstva) priznal voči neúspešnej žalovanej nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne v súlade s § 262 ods. 2 C.s.p. po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.

5. Proti zamietajúcej časti rozsudku podal odvolanie žalobca a žiadal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť. Podstatným zhrnutím skutkových tvrdení a právnych argumentov jeho odvolania (§ 393 ods. 2 C.s.p.) bola námietka, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. S poukazom na § 497, § 502 ods. 1 a § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka namietal, že popri absencii právnych noriem obmedzujúcich predmetný nárok veriteľa existuje množstvo zákonných ustanovení z ktorých priamo, resp. výkladom, resp. cez analógiu legis vyplýva záver, podľa ktorého nárok veriteľa na dohodnutý (zmluvný) úrok nie je viazaný (obmedzený) na zosplatnenie dlhu, ale na vrátenie v rámci úveru poskytnutých peňažných prostriedkov. Nárok na zaplatenie úroku z úveru trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenia, teda aj po predčasnom zosplatnení. Poukázal tiež na § 13 ods. 3 a § 16 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. a zdôraznil, že ak aj zákon č. 129/2010 Z. z. ukladá spotrebiteľovi povinnosť pri odstúpení od zmluvy zaplatiť zmluvne dohodnuté úroky až do dňa splatenia istiny, musí tomu zodpovedať právo veriteľa na zmluvne dohodnuté úroky aj po zosplatnení. Uviedol, že obsahom záväzku dlžníka nie je vrátiť len poskytnuté peňažné prostriedky, ale aj (zmluvné) úroky, ktoré nemožno stotožňovať s (zákonnými) úrokmi z omeškania. Úroky sú odplatom za poskytnutie peňažných prostriedkov, predstavujú cenu úveru, dlžník ich je povinný platiť od okamihu ich reálneho poskytnutia až do okamihu ich reálneho vrátenia, a to či už v lehote alebo v omeškaní. Úrok z úveru je nárokom, na ktorý nemá vplyv omeškanie dlžníka ani prípadné zosplatnenie dlhu, ktoré je skutočnosťou zakladajúcou vznik nových sankčných záväzkov dlžníka, pričom nárok na úrok z úveru neovplyvňuje. Iný výklad by musel byť odôvodnený priamo príslušnými zákonnými ustanoveniami (ktoré však, ako už uviedol neexistujú) alebo nepriamo - extenzívnym výkladom existujúcich zákonných ustanovení, ktorý však nebol predložený. Výklad prezentovaný súdom prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí by znamenal, že porušenie

zmluvy zo strany dlžníka sankcionuje veriteľa, ktorý prichádza o dohodnutý zmluvný úrok a zvýhodňuje dlžníka vo forme zníženia úroku na úroveň zákonného úroku z omeškania. Mal za to, že v žiadnom prípade nepredstavuje rovnovážne usporiadanie záväzkového vzťahu po porušení povinností dlžníka, ale naopak ho nelogicky zvýhodňuje, a to na úkor veriteľa, ktorý svoje povinnosti zo zmluvy splnil a ktorý by bol takýmto výkladom stavu znevýhodnený dvojnásobne. Okrem toho takýto názor poskytuje návod dlžníkom na to, ako neplniť svoje zmluvné povinnosti bez obáv o zhoršenie svojho postavenia, naopak s očakávaním jeho zlepšenia. Strata výhody splátok a príslušný zákonný úrok z omeškania sú adekvátnymi sankciami, s ktorými zákon počíta, pričom ohľadom straty výhody splátok (predčasnemu zosplatneniu úveru) určuje záväzné časové a faktické podmienky, bez naplnenia ktorých k nej nemôže vo vzťahu k spotrebiteľovi dôjsť a ohľadom úrokov z omeškania určuje záväzne ich výšku. Pokiaľ majú súdy záujem chrániť spotrebiteľa v obdobných prípadoch omeškania, majú možnosť tak urobiť v zmysle zákona a nie nad jeho rámec, a to najmä tak, že po adekvátnom preskúmaní objektívnosti príčin omeškania spotrebiteľa ako dlžníka, ktoré viedlo k predčasnemu zosplatneniu, použitím § 232 ods. 3 C.s.p. určia dlžníkovi dlhšiu lehotu na splatenie dlžnej sumy (k čomu v rozhodujúcej väčšine prípadov aj reálne pristupujú, čo len ďalej oslabuje argument uvádzaný v napadnutých rozhodnutiach súdov, že spotrebiteľ je po zosplatnení úveru znevýhodnený stratou výhody splátok - keďže túto opäť získava vďaka rozhodnutiu súdu).

6. Zdôraznil, že reštriktívne ustanovenie vo vzťahu k nároku veriteľa na zmluvný úrok po zosplatnení neobsahuje žiadny právny predpis. Ak by bolo úmyslom zákonodarcu dobu nároku veriteľa na dohodnutý úrok ohraničiť, nepochybne by tak učinil, pričom poukázal aj na dôvodovú správu k zákonu č. 106/2014 Z. z., ktorým sa mal meniť Občiansky zákonník v § 53 ods. 9 avšak táto legislatívna zmena nikdy prijatá nebola. Na podporu svojej argumentácie poukázal tiež na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 30.7.2019, sp. zn. 6 Cdo 113/2018, rozhodnutie Najvyššieho súdu SR publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 55/1996, ako tiež na viaceré rozhodnutia jednotlivých krajských súdov. Pokiaľ ide o stanovisko občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Bratislave prijaté 1.3.2017 upriamil pozornosť na neskoršie rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 30.7.2019, sp. zn. 6 Cdo 113/2018, z ktorého záverov vyplýva, že veriteľovi patrí nárok na bežný úrok až do skutočného splatenia úveru, ale aj možnosť kumulácie bežných úrokov a úrokov z omeškania.

7. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 C.s.p.) preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti, prejednal odvolanie žalobcu bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 a contrario C.s.p., keďže sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem; rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutom zamietajúcom výroku zmenil, nakoľko neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie (§ 388 C.s.p.). Rozsudok verejne vyhlásil 15.12.2020 (§ 378 ods. 1, § 219 ods. 3 C.s.p.).

8. Podľa § 497 Obchodného zákonníka zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

9. Podľa § 502 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka od doby poskytnutia peňažných prostriedkov je dlžník povinný platiť z nich úroky v dojednanej výške, inak v najvyššej prípustnej výške ustanovenej zákonom alebo na základe zákona.

10. Podľa § 503 ods. 1 Obchodného zákonníka záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky. Ak lehota na vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov je dlhšia ako rok, sú úroky splatné koncom každého kalendárneho roka. V čase, keď sa má vrátiť zvyšok poskytnutých peňažných prostriedkov, sú splatné aj úroky, ktoré sa ho týkajú.

11. Odvolací súd na ozrejmienie právnej stránky veci uvádza, že zmyslom a účelom inštitútu predčasného zosplatnenia úveru je poskytnúť veriteľovi právny inštrument proti dlžníkovi, ktorý neplní záväzok vrátiť veriteľovi poskytnuté peňažné prostriedky a zaplatiť úroky v dohodnutých splátkach; ide o právny inštitút, ktorý je určený na ochranu práv veriteľa. Využitím predmetného inštitútu veriteľom však povinnosť dlžníka vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky a zaplatiť úroky nezaniká a veriteľovi nemôže vzniknúť nová pohľadávka (napríklad v zmysle pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia). Menia sa iba podmienky, za ktorých je dlžník povinný svoje povinnosti splniť; povinnosť dlžníka vrátiť veriteľovi

dĺžnú čiastku s úrokmi po predčasnom zosplatnení úveru teda predstavuje záväzok pôvodný, ktorý sa modifikoval vo svojej splatnosti; inými slovami mení sa iba to, že na požiadanie veriteľa sa stáva splatná celá pohľadávka (obdobne rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 32 Cdo 2782/1999, sp. zn. 33 Cdo 113/2008).

12. V nadväznosti na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že pôvodný záväzok, v zmysle ktorého je dlžník povinný platiť veriteľovi zmluvne dojednané úroky trvá aj po predčasnom zosplatnení úveru. Zo znenia § 502 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka ďalej vyplýva, že dlžník je povinný platiť veriteľovi úroky z úveru od poskytnutia peňažných prostriedkov. Hoci predmetné ustanovenie výslovne neupravuje, dokedy táto povinnosť dlžníka trvá, vzhľadom na skutočnosť, že úrok z úveru je cena (odplata) za užívanie poskytnutých peňažných prostriedkov, dlžník má túto povinnosť zásadne za celú dobu ich užívania, teda až do doby ich skutočného vrátenia veriteľovi. Uvedenému svedčí aj to, že zmluva o úvere nemôže byť dohodnutá ako bezúročná. Záväzok zaplatiť úroky patrí k pojmovým znakom zmluvy o úvere, je jeho podstatnou náležitosťou (§ 269 ods. 1 Obchodného zákonníka). Aj z ustanovenia § 1 ods. 3 písm. i) zákona č. 129/2010 Z. z. vyplýva, že spotrebiteľským úverom nie je úver bez úroku a bez ďalších poplatkov.

13. Ďalej je potrebné zdôrazniť, že úrok je súčasťou peňažného záväzku dlžníka a niet pochyb o tom, že má povahu opakujúceho sa plnenia, ktoré možno veriteľovi priznať súdnym rozhodnutím i keď sa stane splatným až v budúcnosti. Povinnosť dlžníka platiť úrok z úveru až do zaplatenia dlžnej istiny pritom možno vyvodiť aj z gramatického a logického výkladu § 503 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka, podľa ktorého záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky.

14. Z cit. zákonného ustanovenia je zrejmé, že ak záväzok dlžníka (hoc aj splatný) vrátiť použité peňažné prostriedky naďalej trvá, pretože nedošlo k jeho zániku splnením/vrátením poskytnutých peňazí (zosplatením úveru záväzok dlžníka vrátiť peňažné prostriedky z poskytnutého úveru nezaniká), naďalej trvá aj jeho povinnosť platiť úroky a to až do vrátenia poskytnutých peňažných prostriedkov; úroky sa stávajú splatnými až dňom vrátenia istiny; iný režim sa uplatní iba v prípade, ak existuje dohoda, ktorá upravuje splatnosť úrokov odlišne od § 503 ods. 1 Obchodného zákonníka. Z gramatického a logického výkladu cit. ustanovenia tak vyplýva, že „záväzok vrátiť použité peňažné prostriedky“, s ktorým sa stávajú úroky splatné, nie je možné stotožňovať iba s okamihom „splatnosti istiny“, pretože záväzok vrátiť istinu trvá aj po jej splatnosti. Uvedený výklad plne rešpektuje nielen podstatu úverovej zmluvy ale aj zásadu, podľa ktorej nikto nemôže mať prospech z protiprávneho konania; ani spotrebiteľ; ani spotrebiteľ sa preto nemôže zbaviť svojej povinnosti platiť úrok z peňazí, ktoré veriteľovi nevrátil; v dôsledku porušenia zmluvných povinností sa tak nemôže dostať do výhodnejšieho postavenia ako ten, kto si svoje povinnosti plní riadne a včas.

15. Hodno podotknúť, že záver o povinnosti dlžníka platiť zmluvne dohodnuté úroky až do skutočného vrátenia poskytnutého úveru vyplýva nielen z aktuálnej rozhodovacej praxe odvolacích súdov (rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 29.11.2017, sp. zn. 43Co/23/2017, rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 7.12.2017, sp. zn. 8Co/193/2017, rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13.2.2018, sp. zn. 5Co/297/2017, rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 27.3.2018, sp. zn. 8Co/138/2017), ale potvrdzovala ho aj skoršia (ustálená) súdna prax (rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1Co/393/2016, zo dňa 30.8.2017, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/65/2016, zo dňa 16.2.2016, uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/457/2015, zo dňa 14.12.2015, uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4Cob/146/2013, zo dňa 24.1.2014, rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43Cob/186/2013, zo dňa 31.10.2013, rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 14Co/83/2012, zo dňa 11.10.2012).

16. Nakoľko nárok na úrok po zosplatnení úveru, resp. po odstúpení od úverovej zmluvy vyplýva priamo z Obchodného zákonníka, ani spotrebiteľské právne postavenie žalovaného nemá vo vzťahu k nároku uplatnenému v napadnutej časti žiadnu relevanciu a nemôže nič zmeniť na povinnosti žalovaného platiť žalobcovi úroky až do skutočného vrátenia poskytnutých peňažných prostriedkov. V danom prípade totiž nemožno odmietnuť použitie ustanovenia Obchodného zákonníka len s poukazom na skutočnosť, že by to mohlo byť pre žalovaného ako spotrebiteľa výhodnejšie, a to ani pri zohľadnení § 52 ods. 2 veta tretia Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Občiansky zákonník (ani zákon č. 129/2010 Z. z.) totiž výslovne právnu

úpravu vylučujúcu nárok veriteľa na zaplatenie úrokov z úveru za dobu po zosplatnení úveru neobsahuje, keď za takúto nemožno považovať ani § 53 Občianskeho zákonníka, nakoľko je nepochybné, že samotná existencia nároku na úroky z úveru za obdobie po jeho zosplatnení nemôže spôsobiť značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Základnou zásadou spotrebiteľského práva je sice ochrana pred neprijateľnými podmienkami, to však neznamená vylúčenie aplikácie ustanovení na ochranu veriteľa pri neplnení si povinností dlžníka.

17. Odvolací súd ďalej poznamenáva, že výkladu, v zmysle ktorého veriteľovi prináležia zmluvne dojednané úroky až do skutočného vrátenia úveru svedčí aj § 13 ods. 3 zákona č. 129/2010 Z. z., aj keď toto ustanovenie sa na daný vzťah nepoužije. V zmysle tohto ustanovenia, ak spotrebiteľ odstúpi od zmluvy o spotrebiteľskom úvere, je povinný zaplatiť veriteľovi istinu a úrok z tejto istiny odo dňa, keď sa začal spotrebiteľský úver čerpať, až do dňa splatenia istiny. Logike veci preto svedčí, že nie je možné prijať záver, že predčasné zosplatnenie úveru žalobcom v prejednávanej veci, t. j. veriteľom by malo mať iné dôsledky v jeho práve na zmluvne dohodnuté úroky ako v prípade, ak od takejto zmluvy odstúpi dlžník. Pokiaľ zákon č. 129/2010 Z. z. samotnému spotrebiteľovi ukladá povinnosť pri odstúpení zaplatiť zmluvne dohodnuté úroky z istiny až do dňa zaplatenia istiny, musí mať tomu zodpovedajúce právo na zmluvne dohodnuté úroky po zosplatnení aj veriteľ. Nemožno opomenúť ani to, že výklad každej právnej normy musí byť konformný s ústavou ako základným zákonom štátu s najvyššou právnou silou. V prípade, že vec pripúšťa rôzny výklad, orgán aplikujúci právo je v konkrétnej veci povinný uprednostniť ústavne konformný výklad (nález Ústavného súdu SR zo dňa 2.10.2013, sp. zn. I. ÚS 351/2013). Uvedené zahŕňa aj preferenciu takeho výkladu, ktorý je v súlade s ochranou základných práv a slobôd; interpretácia práva totiž nemôže vo svojich dôsledkoch reštriktívne zasahovať do základných práv a slobôd, ktorých rešpektovanie je súčasťou základných princípov právneho štátu (čl. 1 ods. 1 Ústavy SR). V tejto súvislosti je preto potrebné výklad právnych noriem podriadiť čl. 20 ods. 1 veta prvá Ústavy SR upravujúceho právo vlastníť majetok, resp. z práva na pokojné užívanie majetku, ktorý garantuje čl. 1 Dodatočného protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd; pojem majetku, ako vyplýva i z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, má autonómny obsah a nie je obmedzený iba na vlastníctvo hmotného majetku, no za majetok, okrem hmotných predmetov, môžu byť považované aj pohľadávky (obdobne Des Fours Walderode proti Českej republike - 40057/98).

18. Odvolací súd ďalej zdôrazňuje, že k zosplatneniu úveru nedochádza z dôvodu svojvôle veriteľa, ale pre neplnenie základnej povinnosti dlžníka riadne splácať úver spolu s dohodnutými úrokmi s tým, že nedochádza ani k popretiu účinkov veriteľom vyvolanej zmeny v obsahu záväzku, keďže účinky spočívajúce vo vzniku povinnosti dlžníka uhradiť veriteľovi nesplatenú istinu ihneď spolu s dohodnutými úrokmi nepochybne zostávajú zachované, keď sa k tejto povinnosti dlžníka pridáva už iba povinnosť platiť veriteľovi navyše aj (sankčné) úroky z omeškania. I v takomto prípade dlžníkovi (spotrebiteľovi) zostávajú zachované rovnaké práva, ako pred zosplatnením s tým rozdielom, že z dôvodu závažného porušenia svojej platobnej disciplíny stratí výhodu vrátiť veriteľovi nesplatenú časť úveru s príslušenstvom v splátkach. Práve popretie práva veriteľa na úroky z úveru za dobu po zosplatnení, by viedlo k nespravodlivému výsledku, ktorý by nezodpovedal ani obsahu slobodne a vážne prejavenej vôle reprezentovanej zmluvou o úvere, obsahujúcou tiež dohodu o úrokoch. V takomto prípade by sa totiž v rozpore s očakávaniami veriteľa jeho majetok nezväčšil ani o sumu zodpovedajúcu úrokom (aspoň) za dobu, po ktorú objektívne nemohol disponovať s peňažnými prostriedkami nachádzajúcimi sa vo faktickej dispozícii (držbe) dlžníka, a to výlučne z dôvodu, že dlžník dlhodobo porušuje svoje základné povinnosti z úverovej zmluvy, za stavu, keď veriteľ žiadnu povinnosť neporušil.

19. Na uvedenom základe je potrebné konštatovať, že treba uprednostniť taký výklad právnych noriem, ktorý zohľadňuje základné právo na majetok t. j. legitímne očakávanie veriteľa, že pri absencii ním poskytnutých peňažných prostriedkov (obetovaní príležitosti investovať tieto prostriedky) dostane primeranú náhradu vo forme zmluvne dojednaného úroku; opačný výklad by totiž neprímeraným spôsobom zasahoval do práva na majetok veriteľa, nakoľko pri jeho legitímnom očakávaní by sa jeho majetok nezväčšil a to výlučne z dôvodu, že dlžník dlhodobo porušuje svoje základné povinnosti z úverovej zmluvy, za stavu, keď veriteľ žiadnu povinnosť neporušil.

20. Odvolací súd ďalej pripomína, že všeobecné súdy musia nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musí smerovať k spravodlivému výsledku. Právo musí byť predovšetkým nástrojom spravodlivosti, nie súborom právnych predpisov, ktoré sú mechanicky a formalisticky aplikované bez ohľadu na zmysel a účel toho - ktorého záujmu chráneného príslušnou normou (nález Ústavného súdu

SR zo dňa 17.2.2016, sp. zn. I. ÚS 548/2015). V tejto súvislosti je nutné podotknúť, že ak by dlžník nebol povinný po okamihu predčasného zosplatnenia úveru z dôvodu jeho nesplácania platiť veriteľovi úroky, nastala by absurdná situácia; dochádzalo by k finančnej motivácii každého úverového klienta, aby čím skôr prestal riadne splácať svoj úver, pretože od momentu jeho následnej predčasnej splatnosti sa mu bude jeho zostatok úročiť už iba zákonnou sadzbou úroku z omeškania; absolútne by bolo devastované úverové podnikanie bánk, pretože banka úverové prostriedky späť vrátené nemá a ich úročenie je iba na základe svojvoľného nesplácania dlžníkom degradované. Bolo by celkom popreté, že úroky z úveru sú vo svojej podstate cena peňažných prostriedkov v zmysle ceny obetovanej príležitosti veriteľa, ktorý tým, že nemá istinu úveru k dispozícii, nemôže s touto nakladať a produkovať zisk, ktorý pokrýva veriteľovi práve úrok z úveru. Dlžník by sa v prípade nesplácania úveru ocitol vo výhodnejšom postavení než by bol v prípade riadneho splácania úveru a veriteľ by sa naopak využitím inštitútu, ktorý slúži na ochranu jeho práv, dostal do nevýhodnejšieho postavenia, než v akom bol pred využitím svojho práva. Takýto výklad a aplikáciu platných právnych noriem je potrebné odmietnuť ako absurdný a narúšajúci ekonomické základy fungovania právnych vzťahov súvisiacich s poskytovaním úverov.

21. Odvolací súd napokon zdôrazňuje, že záveru o povinnosti dlžníka platiť zmluvne dojednané úroky až do zaplatenia istiny nebráni ani to, že si veriteľ môže žalobou súčasne uplatňovať aj úroky z omeškania. Je totiž potrebné rozlišovať medzi zmluvne dojednanými úrokmi, ktoré predstavujú odmenu za požičanie peňazí a úrokmi z omeškania, ktoré sú sankciou za porušenie povinnosti, t. j. za nezaplatenie dlhu riadne a včas. Povinnosť dlžníka zaplatiť veriteľovi dohodnuté úroky vzniká zo záväzku v zmluve, avšak povinnosť platiť úroky z omeškania vyplýva bez ďalšieho zo zákona ako dôsledok omeškania so splnením dlhu. Dohodnuté úroky a úroky z omeškania sú príslušenstvom pohľadávky (§ 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka), majú však iný právny dôvod a preto si ich veriteľ môže uplatňovať súčasne (obdobne rozsudky Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 33 Odo 518/2003, sp. zn. 33 Odo 657/2005, sp. zn. 33 Cdo 1401/2014).

22. Odvolacím súdom preferovaný výklad korešponduje aj s aktuálnou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR, ktorý v uznesení z 30.7.2019, sp. zn. 6 Cdo 113/2018, vyslovil právny názor, podľa ktorého bežné úroky (úroky z poskytnutého úveru) majú funkciu odplaty za poskytnutie peňažnej sumy zo strany veriteľa až do jej zaplatenia; cieľom úrokov z omeškania je sankcionovať nesplnenie povinnosti dlžníkom splatiť úver v lehotách stanovených v zmluve, odradiť dlžníka od omeškania pri plnení jeho povinnosti a prípadne nahradiť veriteľovi škodu, ktorá mu vznikla z dôvodu omeškania s plnením peňažného záväzku, z čoho vyplýva záver o nároku na bežné úroky až do skutočného splatenia úveru a tiež záver o možnosti kumulácie bežných úrokov a úrokov z omeškania.

23. Obdobný záver vyplýva aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, ktorý v uznesení z 18.8.2020, sp. zn. 1 Cdo 94/2019 skonštatoval že „Úrok z úveru a úrok z omeškania sú dva odlišné inštitúty, ktoré je potrebné dôsledne odlišovať a nemožno ich zamieňať. Po zosplatnení úveru teda z nesplatennej istiny ďalej beží úrok z úveru (ako odmena za poskytnuté finančné prostriedky, ktoré dlžník v dohodnutej dobe nevrátil) až do ich vrátenia a v prípade omeškania dlžníka beží zároveň taktiež úrok z omeškania (ako sankcia za omeškanie s úhradou peňažného záväzku).“ Najvyšší súd ako dovolací súd v tomto rozhodnutí zároveň zdôraznil skutočnosť, že „akceptácia záveru odvolacieho súdu by viedla k absurdnému dôsledku, kedy by spotrebiteľ po dobu trvania zmluvy platil dojednaný úrok z úveru (v prejednávanej veci 12,9 % ročne), ale potom, keď by kvôli porušeniu jeho zmluvných povinností došlo k zosplatneniu úveru, platil by len zákonný úrok z omeškania (v prejednávanej veci 5 % ročne). V dôsledku rozhodnutia odvolacieho súdu by preto bolo pre dlžníka výhodnejšie byť v omeškaní než úver riadne splácať. Z uvedeného preto vyplýva, že dôvody, pre ktoré odvolací súd (i súd prvej inštancie) nepriznal žalobcovi právo na úrok z úveru aj od zosplatnenia úveru do zaplatenia istiny, právne neobstojí.“

24. Po zhodnotení vecnej a právnej argumentácie o dôvodnosti uplatňovaných zmluvných úrokov aj po predčasnom zosplatnení úveru a to až do momentu splatenia istiny, tak odvolací súd dospel k záveru, že boli naplnené všetky predpoklady pre vyhovieť žaloby (čo do úrokov) v celom rozsahu. Na uvedenom základe odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti podľa § 388 C.s.p. zmenil tak ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia odvolacieho súdu; vychádzajúc pritom v celom rozsahu zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, ktorým je viazaný (§ 383 C.s.p.) a ktorý po právnej stránke posúdil inak a preto nemusel opakovať, príp. dopĺňať dokazovanie.

25. O nároku na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie ako aj odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, ods. 2 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p. tak, že žalobcovi priznal proti žalovanej plný nárok na náhradu trov konania, nakoľko mal vo veci plný úspech.

26. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).